

# KAS IR VĪRUSHEPATĪTS B?

Atšķirībā no vīrushepatīta A jeb dzeltenās kaites, šim vīrusam vismaz pagaidām nekāda cita tautā zināma nosaukuma nav.

No brāļa A tas atšķiras gan ar inficēšanās iespējām, gan arī smago slimības gaitu. Ar šo vīrusu var inficēties galvenokārt nonākot saskarē ar jau inficētām asinīm, spermu, asins serumu un siekalām, retāk to pārnēsā ar izkārnījumiem. Ar vīrushepatītu B ir iespējams inficēties pat tad, ja, piemēram, ar nesteriliem instrumentiem veic manikīru vai pedikīru, kā arī pie friziera, zobārsta un citur, jo, lai inficētos, ir nepieciešams tikai 0,00004 mililitri asins (ar neapbruņotu aci šo devu pat nav iespējams saskatīt).

Pēc Pasaules Veselības organizācijas sniegtajām ziņām, visā pasaulē ar šo infekciju slimo katrs trešais iedzīvotājs. Puse no visiem saslimušajiem ir narkotiku lietotāji, alkoholiķi un prostitūtas, bet 20% ir inficējušies asins pārliešanas laikā, jo hepatīta B vīrusu donora asinis nevar konstatēt slimības inkubācijas periodā. Tas var ilgt pat līdz 6 mēnešiem.

Veicot izpēti, ir secināts, ka hepatīta B vīruss ir 100 reizu spēcīgāks un aktīvāks par HIV. Visbīstamākais tas ir jaundzimušajiem – 90% gadījumu slimība beidzas ar nāvi, pieaugušajiem 5% gadījumu. Turklāt hroniskiem vīrushepatīta B slimniekiem ir pastiprināts risks savā turpmākajā dzīvē iegūt aknu vēzi vai aknu cirozi. Visu šo iemeslu dēļ hepatīta B vīrusu ir pamats uzskatīt par bīstamāko no visiem šiem vīrusiem.

## ▲ KAM PASTĀV RISKS SASLIMT?

Ar vīrushepatītu B var saslimt ikviens cilvēks – neatkarīgi no vecuma, nodarbošanās un dzīvesvietas. Līdz 1998. gadam Latvijā katru gadu vairāk kā 400 dažāda vecuma cilvēku saslimst ar B hepatītu un gandrīz 10% no pārslimojušiem ik gadu mirst no komplikācijām. Pēdējo gadu laikā un it īpaši šajā gadā ir parādījusies tendence vīrushepatītu saslimšanu gadījumu skaitam strauji pieaugt.

## ▲ KAS IR VĪRUSHEPATĪTA B NĒSĀTĀJI?

Reizēm cilvēki, kuri inficējušies ar HBV, pilnīgi neizveseļojas – viņi kļūst par šī vīrusa nēsātājiem un visas turpmākās dzīves laikā var inficēt citus cilvēkus. Bērniem B hepatīta infekcija biežāk norit bez klīniskām pazīmēm, kam ļoti bieži seko HBV nēsāšana.

## ▲ SLIMĪBAS IZPAUSMES

Pirmie slimības simptomi ir līdzīgi kā hepatīta A gadījumā: hepatīts A sākas līdzīgi kā gripa: ar paaugstinātu ķermeņa temperatūru, drudzi, nogurumu, var būt arī vemšana, daudz retāk caureja. Tieši šo iemeslu dēļ gripas periodā nereti abas slimības tiek sajauktas līdzīgu simptomu dēļ, jo hepatītu A var diagnosticēt tikai veicot seroloģisko izmeklēšanu.

Hepatīta B gadījumā paaugstināta ķermeņa temperatūra gan var nebūt, taču raksturīgas ir sāpes locītavās un labajā pusē zem ribām. Visbiežāk klīniskās izpausmes ir līdzīgas saaukstēšanās simptomiem un izpaužas kā viegls drudzis, nogurums, vājums, apetītes zudums, galvassāpes, slikta dūša, vemšana un sāpes vēderā. Apmēram pusei pacientu ar saaukstēšanās simptomiem 3–4 dienu laikā attīstās arī dzelte.

Dzelte raksturojas ar dzeltenu ādas un acu baltumu krāsu, tumšu urīnu un gaišām fecēm un parasti tā ilgst 2 nedēļas. Dažos gadījumos akūta slimība pāriet smagā hepatītā, kas ir nopietns stāvoklis un bieži vien beidzas letāli. Tam raksturīgs izteikts drudzis, sāpes vēderā, vemšana un dzelte. Aptuveni 90% pacientu ar akūtu hepatītu B pilnībā izveseļojas, taču šis process var ilgt pat 6 mēnešiem un tā gaitā var būt vairāki paasinājuma periodi.

## ▲ HEPATĪTA B SEKAS

Hronisks aknu iekaisums ir ļoti biežs šīs saslimšanas gala iznākums, liekot slimniekam visu atlikušo dzīvi ievērot noteiktus darba un ēšanas ierobežojumus. Cilvēkiem, kuri pārcietuši vīrushepatītu B ievērojami lielāka iespēja iegūt aknu cirozi vai audzēju, kas ir viens no izplatītākajiem vēža paveidiem pasaulē.

## ▲ ĀRSTĒŠANA

Ārstēties nepieciešams tikai un vienīgi Latvijas Infektoloģijas centrā vai infekciju slimību nodaļās Latvijā.

Ir pieejams īpašu medikamentu kurss, ko nodrošina ārstniecības iestāde.

Nenodarboties ar pašārstēšanos!

## ▲ POTĒŠANĀS, IMUNITĀTE UN PROFILAKSE

Lai izvairītos no saslimšanas, ir iespējams potēties gan tikai pret hepatītiem A un B, jo vakcīna pret hepatītu C vēl nav radīta.

Sakarā ar to, ka hepatīts B ir viens no bīstamākajiem, kopš 1998. gada mūsu valstī jaundzimušie šo vakcīnu saņem bez maksas. Pārējiem ir iespēja vakcinēties par maksu, gan iepriekš konsultējoties ar savu ģimenes ārstu. Pilnīgai aizsardzībai nepieciešamas trīs vakcīnas devas.

Lai diagnosticētu vīrusu asinīs un pēc iespējas ātrāk uzsāktu ārstēšanu, ja tas nepieciešams, Latvijas ārsti mudina cilvēkus veikt analīzes B hepatīta vīrusa noteikšanai (arī bez ģimenes ārsta nosūtījuma), it īpaši, ja:

- ✓ līdz 1992. gadam ir pārlietas donora asinis;
- ✓ bijušas vairākas ķirurģiskas operācijas;
- ✓ lietotas intravenozās narkotikas;
- ✓ izdarīts pīrsings vai tetovējums;
- ✓ periodiski apmeklēts stomatologs un ginekologs;
- ✓ bieži mainīti dzimumpartneri;
- ✓ regulāri salonos veikts manikīrs un pedikīrs;
- ✓ ja Tu esi anālā seksa piekritējs.

## ▲ KAM BŪTU JĀVAKCINĒJAS?

Speciālisti iesaka šo vakcināciju veikt:

- ✓ bērniem, kas ir dzimuši pirms 1997. gada;
- ✓ ārstniecības iestāžu darbiniekiem, kuri ikdienā saskaras ar asinīm un citiem bioloģiskiem šķidrumiem;
- ✓ ģimenes locekļiem, kuru ģimenēs ir hroniska B hepatīta slimnieks vai B hepatīta vīrusa nēsātājs;
- ✓ narkotiku lietotājiem;
- ✓ personām, kas bieži maina dzimumpartnerus;
- ✓ ceļotājiem, kuriem iespējams tiešs kontakts ar B hepatīta endēmisko rajonu iedzīvotājiem, kā arī tiem, kam ceļojuma laikā nav izslēgta medicīnisko manipulāciju veikšana;
- ✓ pacientiem, kuriem ir biežas medicīniskās manipulācijas;
- ✓ personām, kas strādā vai uzturas kā pacienti ārstniecības iestādē garīgi slimiem cilvēkiem;
- ✓ personām, kuri pārslimojuši C hepatītu.

Materiālu sastādīja: Angelika Krūmiņa,  
Medicīnas zinātnieks, Rīgas Stradiņa universitātes docente

## ▲ DROŠI VARI GRIEZTIES MEKLĒT PALĪDZĪBU ARĪ:

Biedrības DIA+LOGS centrā  
Dzirnavu ielā 135 (ieeja no Satekles ielas), Rīgā, LV-1050  
Telefoni: 67243101; 67288500  
e-pasts: dialogs@diacentrs.lv  
mājas lapa: www.diacentrs.lv

**DIA+LOGS**  
ATBALSTA CENTRS VISIEM, KURUS SKAR HIV/AIDS



LATVIJAS REPUBLIKAS  
VESELĪBAS MINISTRIJA

# KAS IR HEPATĪTS?



Kas ir vīrushepatīts C?  
Kas ir vīrushepatīts A?  
Kas ir vīrushepatīts B?

# KAS IR VĪRUSHEPATĪTS C?

Ar terminu „hepatīts” apzīmē aknu iekaisumu. Iekaisuma dēļ aknas palielinās, pasliktinās to darbība. Aknu iekaisuma gadījumā var parādīties dzelte.

## ▲ KAS VAR IZRAISĪT HEPATĪTU?

- ▶ Pārmērīga un ilgstoša alkohola lietošana, kas rada alkohola aknu slimību;
- ▶ aknu indes (hepatotoksiskas vielas), mušmires toksīns;
- ▶ kā arī medikamenti – kā paracetamols (tailenols) u. c.;
- ▶ autoimūnas slimības, vīrusi (B, C, A, D, E un citi).

## ▲ KĀDI IR HEPATĪTA IZPLATĪŠANĀS CEĻI?

- ▶ Ar asinīm (ap 90%), lietojot narkotikas intravenozi.
- ▶ Seksuālas pārnese ceļā (ap 3–5%). Tād, ja dzimumakts ir traumatisks, asiņains (tāds bieži ir anālais dzimumakts).

Virushepatīts C var izplatīties lietojot lietas, kurās ir vai uz kurām ir ar vīrusa hepatīta C inficētas asinis, kā:

- ▶ skuvekļi, instrumenti nagu apgriešanai, šķēres;
- ▶ zobu sukuks;
- ▶ tetovēšanas un pīrsinga adatas;
- ▶ koplietošanas, nesterilas medicīniskās adatas, šļirces, injekciju ūdens, narkotiku koplietošanas piederumi;
- ▶ lietoti nesterili medicīniskie instrumenti un piederumi.

## ▲ VĪRUSHEPATĪTA SIMPTOMI

Virushepatīts C sākas ar vidēji 7 nedēļu garu inkubācijas periodu. Ap 75% personu virushepatīts C parasti norit kā slēpts, neredzams, bezsimptomu, “maigs” hepatīts bez dzeltes.

**Tikai ~25% pacientu virushepatīts C norit ar klīniskiem simptomiem.**

Dzelte, kas parasti ir vadošais aknu slimību simptoms, parādās tikai ~30% personu, kas ir inficējušās ar hepatīta C vīrusu.

Visbiežāk pacienti jūt nogurumu, depresiju, apetītes trūkumu, nelabu dūšu, spiedienu, nelielas sāpes labajā parībā vai pakrūtē.

**Būtiska nozīme virushepatīta C diagnostikā ir:**

1. Izmainītu aknu bioķīmisko analīžu atklāšana.
2. Pacienta riska faktoru (narkotiku lietotājs, hemofilijas, hemodialīzes slimnieks u.tt.) analīze.
3. Antigēna (paša vīrusa) un antivielu atklāšana pret virushepatītu C izmantojot molekulārās bioloģijas metodes.

## ▲ VĪRUSHEPATĪTA C ĀRSTĒŠANA

1. Panākt pacienta iespējamu pilnīgu izveseļošanu. Panākt ilgstošu un noturīgu atbildes reakciju, hepatīta C vīrusa pilnīgu izskaušanu.
2. Tiem pacientiem, kurus neizdodas pilnīgi izārstēt (~30%), panākt ilgstošu slimības remisiju, apstādināt slimības virzīšanos uz aknu cirozi un aknu vēzi.
3. Uzlabot visiem pacientiem dzīves kvalitāti un pagarināt dzīvildzi.
4. Ārstēšanu nodrošina Latvijas Infektoloģijas centra ārsti.

## ▲ DIĒTA

Virushepatīta slimniekiem, tāpat kā veselajiem, nevajadzētu lietot ceptus produktus, daudz sāli un cukuru. No uztura jāizslēdz asās piedevas, alkohols un konservi. Svarīgi ir nepārstāties. Virushepatīta slimniekiem iesaka lietot labi sabalansētu, daudzveidīgu, viegli sagremojamu uzturu ar samazinātu tauku saturu. Vēlams lietot saprātīgā daudzumā dažādus augļus, zaļumus, augļu un dārzeņu sulas.

## ▲ PROFILAKSE

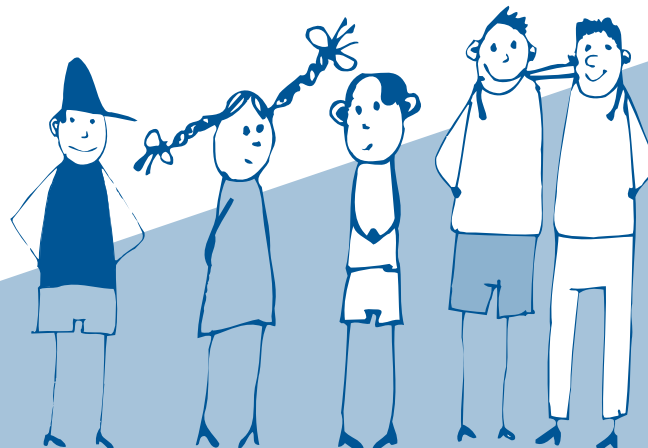
- ▶ Vakcīna HCV infekcijas profilaksei vēl nav radīta.
- ▶ Nelietot koplietošanas zobu sukuks, skuvekļus u.c. personīgās higiēnas priekšmetus.
- ▶ Narkotiku lietotājiem pārtraukt narkotiku lietošanu un indikāciju gadījumā uzsākt ārstēšanas kursu.

## ATCERIES!

HCV pozitīvas personas nedrīkst kļūt par asins, audu un orgānu donoriem.

## Diagnostikas un ārstēšanas centrs atrodas:

Rīgā, Latvijas Infektoloģijas centrā, Linezera ielā 3.



# KAS IR VĪRUSHEPATĪTS A?

## ▲ INFEKCIJAS IZPLATĪŠANĀS VEIDS

Infekcijas avots ir inficēta persona – slimnieks, kuram infekcija noris ar simptomiem (vai slimības pazīmēm). Inficēšanās notiek fekāli-orālā ceļā. Mazattīstītajās valstīs (arī Latvijā) nereti rodas epidēmijas, ja ir inficēts dzeramais ūdens vai pārtika. Izkārnījumos vīruss atrodams 1-2 nedēļas pirms dzeltes parādīšanās, šī perioda laikā pacients ir bīstams apkārtējiem. Pacients ar dzelti vairs nav apkārtējiem bīstams.

## ▲ AR VĪRUSHEPATĪTU A VAR INFCĒTĪES:

- ▶ No cilvēka uz cilvēku tieša kontakta ceļā un ar sadzīves priekšmetiem, kas piesārņoti ar slimnieka fekālijām.
- ▶ Dzerot piesārņotu ūdeni vai lietojot uzturā produktus, kas satur vīrusu.
- ▶ Dzimumakta laikā ar inficēto personu.
- ▶ Peldoties ūdens krātuvēs, kas piesārņotas ar notekūdeņiem un cilvēku fekālijām.

Hepatīta vīruss viegli izplatās, ja netiek ievērota personīgā higiēna. Bieži grupveida saslimšanas gadījumi notiek ģimenēs.

No inficēšanās brīža, līdz parādās pirmie slimības simptomi, vidēji paiet no 15 līdz 50 dienām.

## ▲ SIMPTOMI:

- ▶ nepārejošs nogurums;
- ▶ apetītes zudums un nepatika pret ēdienu;
- ▶ sāpes locītavās, ko neremdiņa pretspāju medikamenti;
- ▶ tumšas krāsas urīns;
- ▶ paaugstināta ķermeņa temperatūra;
- ▶ ādas un acu baltumu sadzeltēšana.

## ▲ KO DARĪT?

Ja kaut viens no šiem simptomiem ir, Tev jāgriežas pie sava ģimenes ārsta pēc padoma. Noteikti jānodod asins un urīna analīzes, jo Tu savukārt vari aplīpināt kādu citu un tā pa ķēdīti.

## ▲ PROFILAKSES PASĀKUMI

Pašam slimniekam, kamēr nav zināms ir slimš vai nē, masu pasākumos nepiedalīties. Sekot savai pašsajūtai. Pirms un pēc sabiedrisko vietu apmeklēšanas mazgāt rokas, kā arī pirms un pēc tualetes apmeklējumiem mazgāt rokas. Vakcinēties, ja neesi slimojis ar virushepatītu A.

**Papildus informācija [www.vakcina.lv](http://www.vakcina.lv) un 1188;  
Latvijas Infektoloģijas centrā, Linezera ielā 3;  
Vakcinācijas centrā, Klijānu ielā 7;  
Veselības centrā 4, Kr. Barona ielā 11**